

Marian M I K L

CESTOU K SLOBODNÉMU NOTÁRSTVU

Kapitoly z dejín notárstva po roku 1993

M a r t i n 2022

Druhé prepracované vydanie

Obsah:

- Predslov autora (1)
- Namiesto úvodu (2)
- I. Kapitola: Menovanie notárov v roku 1993 (3)
- II. Kapitola: Začiatkové problémy súdneho komisariátu (6)
- III. Kapitola: Reformy ministra Jozefa Liščáka (1994 -1998) (9)
- IV. Kapitola: Pokus Daniela Lipšica o zrušenie *numerus clausus* (14)
- V. Kapitola: Rado Baťo a spol. majsteri demagógie (23)
- VI. Kapitola: Renáta Zmajkovičová a 82 ročný notár (25)
- Záver (27)

PREDSLOV AUTORA

Publikácia Notárstvo na Slovensku 1874 - 1993 ktorú vydala Notárska komora Slovenskej republiky v roku 2012¹ približovala odbornej aj laickej verejnosti základné aspekty historického vývoja notárstva na Slovensku počas predchádzajúcich 120 rokov. V edičnom pláne bolo aj vydanie publikácia o histórii notárstva po roku 1993. Od jej vydania sa však upustilo, lebo spracovanie a objektívne posúdenie novodobej histórie notárstva si vyžaduje istý časový odstup a nadhľad. Zhodnotenie tohto obdobia teda prislúcha už len nastupujúcej notárskej generácii.

Napriek tomu je vhodné pripomenúť si niektoré základné fakty a udalosti ktoré po roku 1993 formovali jeho vývoj. Snahou tejto malej monografie je ich zviditeľnenie tak aby nezapadli do zabudnutia. Práve ony sú markantnými momentmi zápasu o udržaniu a upevnení atribútov notárstva latinského typu na Slovensku, ku ktorým sa ako rovnoprávny člen Medzinárodnej únie notárstva (UINL)² vždy s hrdosťou hlásime.

¹ Mikl, M.: Notárstvo na Slovensku 1874-1993. Notárska komora Slovenskej republiky, 2012

² UINL je mimovládna organizácia, ktorej cieľom je podporovať, koordinovať a rozvíjať funkciu a činnosť notárov na celom svete. Jej členmi je 91 krajín zo štyroch kontinentov (2021). Notárska komora Slovenskej republiky bola do Medzinárodnej únie notárstva prijatá vo Viedni dňa 11.februára.1994.

NAMIESTO ÚVODU

Citujme aspoň niektoré -nie vždy priaznivé- výroky prednesené po roku 1993 na adresu notárov s ktorými sa budeme v nasledujúcich kapitolách podrobnejšie zaoberať:

„ ...je nad slnko jasnejšie, že privatizácia štátneho notárstva nemá ani štipku racionálneho jadra.“

„Tento počin nemožno hodnotiť ináč ako príspevok k zbedačovaniu širokých vrstiev nášho obyvateľstva.“

Marián POTOČNÝ

Denník mladých SMENA, číslo 7, ročník 46 z 11.1.1993

„Problémom však je, že minister spravodlivosti môže notárov menovať iba na návrh Notárskej komory. Ministrovi teda komora zväzuje ruky zákonom...“

Vladimír DONNER

Denník Nový Čas, číslo 85, ročník 5 z 11.4.1995

„ ...u notárov nie je nevyhnutné, aby existoval numerus clausus...“

Daniel LIPŠIC

ako minister spravodlivosti v rozhovore
pre týždenník TREND 3.7.2003

„Nikdy nešlo o nič iné ako o nenažranosť právnických komôr.“

Rado BAŤO

TREND týždenník o ekonomike a podnikaní
č. 16 zo dňa 24.apríla 2008

„ ...viete mňa zaujala jedna, zarazila jedna skutočnosť, keď 82-ročný notár robil konferenciu. A vtedy, vtedy som sa začala, som sa pýtať, že ako je to možné, že takéto niečo môže nastať...“

Renáta ZMAJKOVIČOVÁ

poslankyňa za stranu Smer - sociálna demokracia
a podpredsedníčka parlamentu
na rokovaní NRSR dňa 28.10.2013

I. Kapitola

MENOVANIE NOTÁROV ZAČIATKOM ROKU 1993

Prvá fáza zápasu o obnovenie notárstva ako slobodného povolania odohrávajúca sa v rokoch 1989 až 1993³ ešte v bývalej ČSFR sa na Slovensku skončila 6. mája 1992, kedy Slovenská národná rada prijala zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), ktorý nadobudol účinnosť 1.1.1993 (ďalej len „Notársky poriadok“).

Podľa § 98 Notárskeho poriadku sa notárom (v slobodnom povolaní) stal ten, kto bol vo funkcii štátneho notára ku dňu zrušenia štátnych notárstiev⁴ a požiadal ministra spravodlivosti v lehote do 30 dní odo dňa účinnosti tohto zákona o vymenovanie za notára do sídla súdu prvého stupňa, v ktorom bol naposledy vymenovaný do funkcie štátneho notára.

Hoci ustanovenie Notárskeho poriadku bolo jasné, jeho realizácia sa neobišla bez vážnych problémov. Aby sa menovanie notárov začiatkom roku 1993 urýchlilo, vypracoval som na sekretariáte Notárskej komory Slovenska v Martine (vtedy to bolo ešte občianske združenie) menovacie dekréty pre tých štátnych notárov, ktorí o to písomne požiadali. Takýto postup bol vopred dohodnutý s vtedajším štátnym tajomníkom ministerstva spravodlivosti Milanom Hanzelom[†], ktorému som na odsúhlasenie zaslal aj vzor menovacieho dekrétu. K jeho obsahu a forme som od neho žiadne pripomienky nedostal. Pretože v roku 1993 pripadol štátny sviatok 1. január na piatok, mohli byť tieto dekréty hromadne predložene k podpisu pani ministerke spravodlivosti Kataríne Tóthovej⁵ najskôr až v pondelok 4. januára 1993. V ten deň ráno som jej ich aj osobne odovzdal. Zakrátko som sa však dozvedel, že ich odmietla podpísať s odôvodnením, že notára nemožno menovať na jeho „návrh“, ako sa v menovacích dekrétach uvádzalo, ale len na jeho „žiadost“.⁶ Bolo by o tom možné akademicky polemizovať, lebo zákon používa obidva tieto termíny, no z dnešného pohľadu to už nemá žiadny praktický význam. V tom čase to však bola podstatná vec, lebo všetkých 182 pripravených menovacích dekrétov bolo skartovaných a boli vypracované nové, ktoré sa od pôvodných líšili len v tom, že v nich bolo slovné spojenie „na základe návrhu“ zmenené na slovné spojenie „na základe žiadosti.“ Inak zostalo všetko pri starom. Náprava tohto ministerstvom tvrdého nedostatku bola však len maličkosťou oproti tomu, čo nasledovalo.

Pani ministerka v zmysle ustanovenia § 99 Notárskeho poriadku zvolala ustanovujúcu konferenciu notárov na deň 6.1.1993 do veľkej zasadačky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v Bratislave. Pretože sa uvažovalo s rozsiahlym programom Notárska komora Slovenska (ešte ako občianske združenie) na základe jej písomného poverenia zvolala ustanovujúcu konferenciu notárov na dni 6. a 7. januára 1993. V zmysle schváleného programu sa na konferencii malo uskutočniť slávnostné zloženie sľubu notármi. Medzi prítomných

³ O podrobnostiach tohto zápasu pozri napr.: Brtko, R. a kolektív: Notárstvo a iné právnické profesie v historickom vývoji. Praha: Leges, 2017, s. 152 a nasl.

⁴ Štátne notárstva boli zrušené zák. č. 264/1992 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník, zrušuje zákon o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok) a menia a dopĺňajú niektoré ďalšie zákony s účinnosťou od 1.1.1993

⁵ Prof. JUDr. Katarína Tóthová, DrSc., ministerka spravodlivosti (1992 -1994)

⁶ Vzor menovacieho dekrétu pozri: Mikl, M.: Notárstvo na Slovensku 1874-1993. Notárska komora Slovenskej republiky, 2012, s.157.

notárov čakajúcich na zloženie sľubu a vymenovanie sa dostali informácie že ministerstvo uvažuje menovať čo najmenší počet notárov a to postupne v akýchsi „vlnách“ za bližšie nejasných podmienok. Podľa neoficiálnych informácií to malo závisieť od toho či načas odovzdali nevybavenú agendu, pečiatky, inventár a pod. Ministerstvo preto žiadalo od predsedov okresných súdov vyjadrenie, či odporúčajú (!?) konkrétneho notára vymenovať, alebo nie. Táto celkom bezobsažná formalita nemala žiadny právny význam, lebo notári sa notármi stali ex lege už 1.januára1993. Samozrejme za podmienky že zložia sľub. Odkladanie možnosti jeho zloženia zo strany ministerstva bolo len naťahovaním času a nervov notárov, ktorých to zneistilo a rozhorčilo. Nebola núdza ani o kolapsové stavy. Pretože predsedovia okresných súdov sa načas nevyjadrili, zloženie sľubu sa uskutočnilo na dve etapy a to 6. a 11. januára 1993. Je smutným faktom, že na území Slovenska kde v tej či onej forme existovali notári nepretržite takmer 120 rokov, nemala Slovenská republika po svojom vzniku 1.1.1993 de facto 6 dní žiadnych notárov a 11 dní len ich obmedzený počet. Aby sa situácia ešte viac zamotala, aj notári ktorí zložili sľub dňa 11.januára mali na menovacom dekréte dátum menovania 6.januára 1993.

Štátni notári boli pôvodne zamestnancami krajského súdu a ich pracovný pomer zo zákona skončil zrušením štátnych notárstiev o polnoci dňa 31.decembra 1992. Napriek tomu boli notári z obvodu z Krajského súdu v Banskej Bystrici (či to bolo aj inde neviem), nútení pod hrozbou nevymenovania uzavrieť s predsedom krajského súdu dohodu o rozviazaní pracovného pomeru. Pravdepodobne sa tak dialo z obavy, že by im muselo byť vyplatené zákonné odstupné. V dohode ktorá im bola predložená k podpisu nebolo uvedené miesto ani dátum jej uzavretia (snáď preto, aby sa tam mohlo neskôr dopísať).⁷ Podpisovanie takejto „dohody“ notármi na stolíku pristavenom pod pódium, kde sa sľub skladal bolo krajne nevhodné a dehonestovalo priebeh celého slávnostného aktu. Niektorí notári sa potom ohľadne odstupného aj súdili, ale pokiaľ viem nikam to nevedlo. Aké množstvo úsilia spojené s krajným vyčerpaním a aj osobnými tragédiami si vymenovanie všetkých 182 notárov v prvých januárových dňoch roku 1993 vyžiadalo, vedia dnes už len tí, ktorí sa na tomto procese osobne zúčastnili a veľmi trpkou na to spomínajú.

Vymenovaní notári ešte ani poriadne nesedeli na svojich nových stoličkách, keď Denník mladých Smena 11. januára 1993 v rubrike „Adresa my“ uverejnil proti notárom namierenú štvavú noticku Mariána Potočného s nadpisom „*Súkromní notári ?*“ Už samotný nadpis v čitateľovi evokoval animozitu voči notárom a navodzoval dojem, že ide o čosi nekalého, pretože slová „*súkromný*“ a „*privatizácia*“ boli vtedy (a sú dodnes) časťou verejnosti -čítajúcou takúto obskúrnou tlač- vnímané veľmi negatívne. To že v skutočnosti nešlo o žiadnych súkromných notárov, ale o prenesený výkon verejnej moci Marián Potočný ani len netušil. Jeho hodnotiaci úsudok o tom, že „*privatizácia štátneho notárstva nemá ani štipku racionálneho jadra*“ a vedie „*k zbedačovaniu širokých vrstiev nášho obyvateľstva*“⁸ je ako vystrihnutý z komunistickej tlače 50 rokov minulého storočia. A aby svojim tvrdeniam dodal akúsi váhu a zdanie objektívnosti odvolal sa na pracovníkov štátneho notárstva v jeho

⁷ Takúto „Dohodu o rozviazaní pracovného pomeru“ uzavrel vtedajší predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Andrej Golema napr. pod číslom: Spr.8550/92-Pers.

⁸ Denník mladých Smena, 11.1.1993, č. 7, ročník 46.

rodnom meste ktorí „privatizáciu veru aj oni chápali ako totálny nezmysel, nie krok, ale veľa krokov späť.“⁹ Pochopiteľne názov svojho rodného mesta neuviedol.

Na druhej strane je pravda, že nie všetci štátni notári sa po 1.januári.1993 chceli stať notármi v slobodnom povolání. Z prieskumu ktorý vykonala Notárska komora Slovenska (ešte ako občianske združenie) vyplynulo, že notárom sa nechcel stať 1 štátny notár z Obvodu Krajského súdu v Bratislave, 11 notárov z obvodu Krajského súdu v Banskej Bystrici a 3 notári z obvodu Krajského súdu v Košiciach. Niektorí z nich sa stali sudcami, iní pracovníkmi katastra či odišli do dôchodku. Pochopiteľne že zrušenie štátnych notárstiev malo negatívny dopad aj na jeho administratívnych pracovníkov. Niektorí sa zamestnali u notárov alebo na súdoch, kde boli vítanou kvalifikovanou silou.

Napokon ani niektorí pracovníci justičných zložiek neboli nadšení z privatizácie notárstva. V návrhu na novú koncepciu štátnych notárstiev a štátnych notárov, ktorú vypracoval na jar roku 1990 Štefan Huljak, námestník predsedu Krajského súdu v Banskej Bystrici, sa okrem iného uvádzalo, že „jednoznačne ako neprijateľnú treba odmietnuť cestu privatizácie. Z komplexného hodnotenia predmetu činnosti terajších štátnych notárstiev a po zvážení ďalších jeho úprav vychádza, že najvhodnejším riešením by bolo ustanovenie nového druhu súdu, a to notárskeho súdu ako samostatného a nezávislého súdneho orgánu republiky.“¹⁰

Pre vysvetlenie treba dodať, že pokiaľ štátni notári, súdy či ministerstvo používali v tom čase frekventovaný termín „privatizácia“ myslelo sa tým prenesenie výkonu notárskej činnosti zo štátu na notára ako fyzickú osobu a nie proces premeny štátneho majetku (úradu) na súkromný. Snáď sa pre to mohol nájsť aj vhodnejší výraz, ktorý by neevokoval takú animozitu voči notárom, ale v hektickej dobe začiatkom 90 rokov minulého storočia na to nebol čas. Prioritou bolo „odštátnenie“, nie hra na slovíčka.

K 31.decembru 1992 bolo v Slovenskej republike činných 210 štátnych notárov. S účinnosťou od 1. januára 1993 bolo do obvodov súdov I. stupňa vymenovaných 182 notárov. Z uvedeného počtu začalo 1.apríla 1993 vykonávať notársku činnosť 178 notárov.

Ani vydanie všeobecne záväzného predpisu o výške odmeny notára a spôsobe jej určenia ktorú podľa 95 ods. 4 Notárskeho poriadku malo vypracovať ministerstvo sa neobišlo bez problémov.¹¹ Hoci s jeho prípravou začala už sama Notárska komora Slovenska (ešte ako občianske združenie) na jar roku 1992, svetlo sveta uzrela až 28. januára 1993 ako vyhláška Ministerstva spravodlivosti č. 31/1993 Z .z. o odmenách a náhradách notárov s účinnosťou od 4.februára 1993 (!). Notári tak v priebehu mesiaca január 1993 nemali podľa čoho účtovať a vyberať svoje odmeny a náhrady. Núdzovo sa to riešilo tým spôsobom, že vyberali len zálohy ktoré vyúčtovali po účinnosti vyhlášky príp. používali advokátsku tarifu. To samozrejme prinieslo len množstvo problémov, nejasností a ďalších novinárskych útokov na

⁹ Tamže

¹⁰ Archív autora

¹¹ O okolnostiach prípravy a prijatia tejto vyhlášky pozri podrobnejšie: Mikl, M.: Notárstvo na Slovensku 1874-1993. Notárska komora Slovenskej republiky, 2012, s.167.

notárov.¹² Fakt, že vyhláška o odmenách a náhradách notárov bola vydaná až mesiac po ich menovaní nie je zlyhaním notárov ale dôkazom toho, že ministerstvo proces privatizácie notárstva nezvládlo. Uviedol to bývalý predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Karol Plank¹³ začiatkom roku 1993 pri príležitosti návštevy delegácie UINL.

II. Kapitola

ZAČIATOČNÉ PROBLÉMY SÚDNEHO KOMISARIÁTU

Prvé tri mesiace roku 1993 si notári ako súdni komisári zariaďovali svoje nové pôsobiská a tak sa dedičským veciam venovali len minimálne. To pochopiteľne ešte viac zhoršilo situáciu v plynulom vybavovaní už na štátnych notárstvách zanedbaných dedičských vecí a ich počet v dôsledku nového nápadu neustále narastal.

Bez toho, aby som notárov nekriticky obhajoval musím povedať, že príčiny tohto stavu neboli výlučne len subjektívne, ako sa to vtedy prezentovalo.¹⁴ Ich pôvod je potrebné hľadať v horúčkovitej legislatívnej činnosti zo začiatku 90 rokov v dôsledku ktorej štátne notárstva plnili nad rámec svojej obvyklej činnosti celý rad nových a netypických úloh na ktoré neboli pripravené a ktoré neboli schopné zvládnuť. Občania sa na štátne notárstva obracali najmä vo veciach dodatočného prerokovania dedičstva a tzv. vysporiadania znížených dedičských podielov.¹⁵ Išlo o prípady, kedy v rámci konania o dedičstve pred 1.1.1991 poľnohospodársku a lesnú pôdu v užívaní „socialistickej organizácie“ nadobudol len niektorý z viacerých dedičov. Navyše štátnym notárstvám pribudla aj registrácia dohôd o vydaní nehnuteľných vecí podľa predpisov o reštitučných nárokoch.¹⁶ Tým neúmerne vzrástlo ich zaťaženie a naplno sa obnažilo ich dlhodobou zanedbávanou personálne obsadenie a materiálno-technické zabezpečenie zo strany krajských a okresných súdov.

Obrovský nápor v tom čase zažívali predovšetkým pracovníci pozemkovej knihy, ktorú malo štátne notárstvo v správe. Len pre ilustráciu možno uviesť, že občania začiatkom 90 rokov na výpis z pozemkovej knihy čakali pred štátnym notárstvom niekedy už od piatej hodiny ráno až do poobedia, kým prišli na rad. Mnohokrát výpis ani okamžite nepotrebovali, lebo keď už ho mali, nevedeli si s ním rady. Svojim spôsobom išlo o akúsi stádovitú reakciu verejnosti na búrlivú reštitučnú legislatívu tej doby. Výpisy sa zdĺhavo vyhotovovali na

¹² Pozri článok v Denníku Pravda z 18.6.1993 s názvom: „Niet nad notárov“ s podtitulom „Ako za minútu zarobiť 131 slovenských korún“

¹³ Prof. JUDr. Karol Plank, DrSc., predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (1993-1996)

¹⁴ Porovnaj napr. denník Pravda 18.2.1993

¹⁵ Bolo to konanie o zmiernení niektorých majetkových krívd podľa ustanovenia § 40 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, nazývaného aj lex Kohút (podľa býv. námestníka MSSR ktorý prijatie tohto zákona presadzoval bez ohľadu na pripomienky, že jeho prijatie bude mať za následok nezvládnuteľný nárast agendy štátnych notárstiev a drobenie poľnohospodárskych pozemkov).

¹⁶ Zapisovali sa do novozriadeného registra R VI

mechanickom písacom stroji, lebo kopírovací prístroj bol na štátnom notárstve neuveriteľný luxus. Pani ministerka sama neskôr (v roku 1992) priznala, že ide o jeden z najzložitejších problémov jej rezortu a že jeho vyriešenie nie je len v kompetencii ministerstva. Jedným dychom však dodala, že „*ministerstvo nájde spôsob, ako zrýchliť a zlepšiť vyhotovovanie výpisov z pozemkových kníh.*“¹⁷ K žiadnemu zlepšeniu však nedošlo a ani dôjsť nemohlo. Už v čase jej nástupu do funkcie bola činnosť štátnych notárstiev paralyzovaná personálnym a materiálnym poddimenzovaním. Z dôvodu očakávanej privatizácie sa do nich investovalo len nevyhnutné minimum a noví pracovníci sa neprijímali. Množstvo podaných návrhov, narastajúca únava pracovníkov štátnych notárstiev, nervozita, podráždenosť a oprávnené sťažnosti občanov dávali tušiť že vybavenie ich záležitostí v primeranej lehote bude veľmi ťažké. Okrem toho boli v poslednom štvrtroku 1992 zriadené tzv. „*čiasťočné delimitačné komisie*“ za účelom inventarizácie národného majetku týkajúceho sa pozemkových kníh, ktoré mohli požadovať ich uzavretie, čomu bolo štátne notárstvo povinné vyhovieť.¹⁸ Tento bezvýhodiskový stav koncom roku 1992 vyústil do postupného utlmovania činnosti štátneho notárstva.¹⁹ Pozemkové knihy boli po 1.1.1993 delimitované na katastrálne úrady (správy katastra). Nevybavené dedičské veci prevzali sudy a po 1.1.1993 ich rozdelili podľa vopred stanoveného kľúča medzi notárov.

Pretože v priebehu roku 1993 sa situácia vo vybavovaní dedičských vecí stávala neúnosnou, pani ministerka upozornila Notársku komoru Slovenskej republiky (ďalej len „Notárska komora“) na nízky počet vybavených dedičských vecí a žiadala o urýchlené prijatie konkrétnych opatrení.²⁰ Na tú istú skutočnosť bola Notárska komora upozornená aj súdmi (napr. Mestským súdom v Bratislave, Okresným súdom v Senici a ďalšími). S ohľadom na to bolo na 6.8.1993 do Bratislavy zvolané mimoriadne zasadnutie prezídia Notárskej komory, ktorého sa zúčastnili aj zástupcovia ministerstva JUDr. Jozef Olah a JUDr. Dušan Lesaj. Na tomto zasadnutí sa dohodlo, že v krátkom čase bude zvolaná porada so zástupcami krajských súdov, ako aj so zástupcami Slovenského úradu geodézie kartografie a katastra za účelom prijatia efektívnych opatrení k urýchleniu vybavovania dedičskej agendy.

Porada sa konala na ministerstve dňa 31.augusta 1993. Notárska komora na nej navrhla celý rad opatrení k urýchlenému vybavovaniu dedičských vecí a to ako na úseku personálnom, tak aj organizačnom, legislatívnom, vzdelávacom, kontrolnom a disciplinárnom. Medzi inými to bolo aj opatrenie na určenie počtu miest notárov tak, aby dosiahol stav pred 1.januárom 1993 t. j. 200 (vtedajší stav bol 180) a vymenovať notárov do obvodov súdov I. stupňa predovšetkým tam, kde je len jeden notár. Dôrazne však požadovala, aby pre rozhodnutie o určení počtu notárskych úradov nebol braný do úvahy ako rozhodujúci faktor len prechodne zvýšený nápad dedičských vecí. Ako legislatívne opatrenie Notárska komora už v tom čase navrhovala pripraviť samostatný zákon umožňujúci notárom ako súdnym komisárom vybaviť nesporné návrhy na dodatočné prerokovanie dedičstva po

¹⁷ Denník Pravda 10. júla 1992, ročník 2 (73) číslo 161

¹⁸ List Krajského súdu v Banskej Bystrici číslo Spr. 965/92 zo dňa 21.septembra.1992 - pokyny pre plynulý prechod časti agend štátnych notárstiev na okresné sudy

¹⁹ Pozri inštrukciou Ministerstva spravodlivosti z 23. októbra 1992 č. 15 330/1992-60 o prechode agendy štátnych notárstiev na sudy, ktorá nadobudla účinnosť 11.novembra.1992

²⁰ Listom č. 2902/93-50 zo dňa 15.júla1993

osobách zomretých do 1.januára1993 vo vlastnej kompetencii a to vydaním vysvedčenia o dedičskom práve bez ingerencie súdu (o osude tohto návrhu pozri ďalej). Zo všetkých navrhovaných opatrení sa okamžite realizovalo len zvýšenie počtu notárskych úradov. Rozhodnutím ministra spravodlivosti č. 2902/93-50 zo dňa 24.novembra1993 bol ich počet zvýšený na 218. Problém však nastal s ich obsadením. Do výberového konania ktoré sa konalo 22.decembra 1993 na obsadenie 38 notárskych úradov sa prihlásilo len 32 uchádzačov z ktorých konkurz úspešne absolvovalo 26. Ich vedomostná úroveň bola veľmi nízka, čo napokon konštatoval aj prizvaný pozorovateľ ministerstva spravodlivosti. Navyše ešte pred výberovým konaním prišla od Krajského súdu v Banskej Bystrici veľmi podivná požiadavka, aby v prípade úspešného absolvovania výberového konania na voľné notárske miesto nebol konkrétny účastník menovaný.²¹ Následkom toho zostalo k 1.januáru1995 neobsadených 13 notárskych úradov.

Jednou z príčin pomalého vybavovania dedičských vecí bolo aj neplnenie vládneho uznesenia č. 845/1993 zo strany katastrálnych úradov, ktoré im ukladalo dodávať podklady potrebné pre dedičské konanie do 30 dní. Na druhej strane treba povedať, že v druhom štvrtroku 1993 počet žiadostí na dodanie takýchto podkladov zo strany súdnych komisárov prudko narástol a bez zásadného rozšírenia príslušných kapacít správ katastra nebolo možné zabezpečiť ich harmonickú dodávku. Kritiku predsedu Úradu geodézie kartografie a katastra SR Ing. Imricha Horňanského, CSc., vznesenú na adresu notárov, že ich sťažnosti na správy katastra sú paušálnym prenášaním zodpovednosti za neochotu či neschopnosť súdnych komisárov plniť si svoje povinnosti treba odmietnuť. Z údajov ktoré on sám poskytol vyplývalo, že len v 13 okresoch boli termíny dodávok vyhovujúce (1 mesiac).²² V ostatných 25 okresoch boli termíny dodávok neúnosne dlhé (napr. Banská Bystrica 8 mesiacov, Lučenec 10 mesiacov, Rimavská Sobota 18 mesiacov). Tento stav sa nedarilo zlepšiť ani v nasledujúcom období.²³ Navyše Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky listom LP-2423/1994 usmernil jednotlivé správy katastra, aby s účinnosťou od 1.septembra.1994 vyberali od notárov ako súdnych komisárov správne poplatky za dodanie podkladov potrebných na konanie o dedičstve. Tento protiprávny stav trval až do 31.decembra 1994, čo malo podstatný vplyv na rýchlosť dedičského konania.

K stabilizácii celkových pomerov vo vybavovaní dedičskej agendy neprispievalo ani svojrázne rozhodovanie senátu 13C Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktoré prikazovalo súdom preskúmať už skončené dedičské veci.²⁴

²¹ List Krajského súdu Banská Bystrica ministrovi spravodlivosti č. Spr. 6907/94 Pers. zo dňa 18.10.1994

²² List Ing. Imricha Horňanského, CSc., č. P-1546/1993 z 11.augusta1993 JUDr. Jozefovi Olahovi, vedúcemu úradu Ministerstva spravodlivosti SR

²³ Podľa oznámenia Správy katastra Poprad č. 114/1995 zo dňa 19. januára1995 to bolo až 18 mesiacov

²⁴ Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp .zn. 13 Co 123/94

III. Kapitola

REFORMY MINISTRA JOZEFA LIŠČÁKA (1994 -1998)

Dňa 13. decembra 1994 nastúpil do funkcie ministra spravodlivosti Jozef Liščák.²⁵ Treba uznať že v čase svojho nástupu zdedil neľahké bremeno. Podľa súdnej štatistiky bolo na Slovensku k 28.februáru1995 celkom 197.992 nevybavených dedičských vecí.²⁶ Východisko z tejto neutešenej situácie videl predovšetkým v razantnom zvýšení počtu notárskych úradov, prípadne v prijatí novely Občianskeho súdneho poriadku, ktorou by sa umožnilo vybavovanie dedičskej agendy aj advokátom, čo prezentoval 16.3.1995 na kolégiu ministra spravodlivosti v Bratislave. Notárskej komore navrhol zvýšiť doterajší počet notárov o 50 až 60. To však podľa ustanovenia § 9 ods. 2 písm. b) Notárskeho poriadku (platného do 1.decembra1995) mohol urobiť len **na návrh komory**. Preto notárskej komore pod hrozbou novelizácie Notárskeho poriadku predložil dve v podstate ultimatívne požiadavky:

- a) buď sa zvýšiť počet notárskych úradov na Slovensku o päťdesiat teda z dovtedajších 218 na 268 (v každom obvode súdu I. stupňa minimálne jeden), alebo
- b) dedičstvo budú môcť prerokovávať aj iné právnické profesie, predovšetkým advokáti.

Konferencia notárov ktorá sa konala 25.marca1995 v bratislavskom hoteli SOREA obidve tieto požiadavky odmietla. Poukázala na fakt, že počet notárskych úradov bol už raz zvýšený v roku 1993 o 36 (zo 182 na 218) a ich ďalšie navýšenie nemôže priniesť žiadateľný efekt vo forme zníženia počtu neskončených dedičských vecí. Okrem toho na Slovensku nebolo okamžite k dispozícii 50 či 60 záujemcov, ktorí by chceli na voľné miesta nastúpiť a mali dostatočné odborné znalosti a praktické skúsenosti s prerokovávaním dedičstva. Do konkurzu sa preto hlásili aj právnici nemajúci s dedičskou agendou buď žiadne, alebo len malé skúsenosti (podnikoví právnici, komerční právnici, advokáti). Ak by aj v konkurze uspeli, trvalo by celé mesiace kým by sa v tejto agende úspešne zabehli. Zvýšením počtu notárov by sa počet neskončených dedičských vecí neznížil, lebo staré veci by museli aj tak vybaviť doterajší notári. Jej prípadné prerozdelenie medzi všetkých by zákonite malo za následok konflikty, chaos a len ďalšie prieťahy. Okrem toho zvýšený nápad dedičských vecí bola len prechodná záležitosť a málokto uvažoval o tom, čo títo notári budú robiť potom, keď tieto dedičské veci vybaví a nové kompetencie nedostanú.

Druhú možnosť a to odovzdať dedičskú agendu advokátom považovala Notárska komora za úplný právny nezmysel. Poukazovala na to, že podstata výkonu advokácie spočíva v zastupovaní a nie v rozhodovaní. Nikto si to prakticky ani nevedel predstaviť. To by jeden advokát dedičov pred notárom zastupoval a druhý advokát by ako súdny komisár o dedičstve rozhodoval ?

²⁵ JUDr. Jozef Liščák, minister spravodlivosti (1994 - 1998) vo vláde Vladimíra Mečiara. Do funkcie bol nominovaný za Združenie robotníkov Slovenska, ktoré viedol Ján Lupták. V 70 rokoch minulého storočia pôsobil krátky čas ako štátny notár v Čadci.

²⁶ Podľa štatistiky notárskej komory bolo k 31.12.1994 u notárov (nie na súde) 161 150 nevybavených dedičských vecí

Svoj úmysel zvýšiť počet notárskych úradov minister prezentoval dňa 10. apríla 1995 pred novinármi, ktorých informoval o zamýšľaných opatreniach a posťažoval sa na vyhrotenú situáciu medzi ním a Notárskou komorou. Hneď nasledujúci deň uverejnil istý Vladimír Donner v denníku Nový Čas článok pod názvom „*Ministrove zviazané ruky*“ v ktorom sa pozastavoval nad tým, že minister pri vybavovaní dedičskej agendy hľadá východiská, ale Notárska komora mu pritom zväzuje ruky zákonom.²⁷ Podivná argumentácia, ale zabrala.

Aby mu Notárska komora „*nezväzovala ruky zákonom*“ pripravil a z mocenskej pozície si presadil novelizáciu Notárskeho poriadku, hoci mi osobne prisľúbil, že ak sa notárska komora nebude vzpierať zvýšeniu, tak potom on do novelizácie nepôjde. No ale sľuby sa sľubujú...

K novelizácii Notárskeho poriadku predsa len došlo. Pôvodné ustanovenie § 9 ods. 2 písm. b) Notárskeho poriadku účinného do 1. decembra 1995 znelo: „*minister na návrh komory určuje počet notárskych úradov každého súdu prvého stupňa (počet miest notárov) a ich prípadnú zmenu.*“ Podľa Čl. II. zákona Národnej rady slovenskej republiky zo dňa 14. septembra 1995, č. 232/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok etc. boli slová „*na návrh komory*“ z uvedeného ustanovenia vypustené. Ustanovenie § 10 ods. 2 bolo upravené tak, že „*Komora vyhlási vždy výberové konanie, ak ide o zvýšenie počtu notárskych úradov.*“. A napokon ustanovenie § 14 ods. 2 bolo zmenené tak, že slová „*Komora navrhne ministrovi odvolanie notára*“ sa nahrádzajú slovami „*Minister môže odvolať notára*“.

Tým boli kompetencie notárskej samosprávy s účinnosťou od 1. decembra 1995 čo do určenia počtu notárskych úradov, menovania notárov a ich odvolania úplne zdecimované a dodnes sa ich nepodarilo obnoviť v pôvodnom rozsahu, hoci sa odvtedy prijalo množstvo noviel Notárskeho poriadku a vystriedalo veľa ministrov a prezidentov Notárskej komory.

Keďže ministromi zákon ruky už nezväzoval mohol ku dňu 30. decembra 1996 zvýšiť počet miest notárov na 277. Na druhej strane mu však „*rozviazané ruky*“ umožnili aj rozdávanie tzv. politické sinekúry. To Vladimír Donner nedomyslel i keď sa mohol poučiť z histórie. Už „*za Uherska byla věř. notářská místa propůjčována jako synekury různým protekčním a politickým oportunistům. Za Československé republiky není to také mnohem lepší. Veřejnými notáři bývají skoro výhradně jmenovány osoby, nemající s notářskou praxí nic společného.*“²⁸

Ako príklad takejto novodobej „*sinekúry*“ môže poslúžiť výberové konanie z roku 1998 v ktorom sa na neobsadené miesto istého notárskeho úradu zúčastnili štyria záujemcovia. Účastníčka Z.Z. bola z týchto štyroch záujemcov hodnotená ako najslabšia, pričom dvaja účastníci boli hodnotení ako vynikajúci. Výsledky výberového konania Notárska komora oznámila ministrovi ktorý Z.Z. vymenoval za notárku napriek tomu, že jej Notárska komora

²⁷ Denník Nový Čas, číslo 85, ročník 5, 11.4.1995

²⁸ Dr. K. : Kandidáti veřejného notářství na Slovensku a Podkarpatské Rusi. In: České právo. 1927, číslo 6, s. 49

neuznala inú právnu prax za notársku a inú odbornú skúšku za notársku v dôsledku čoho nespĺňala zákonné podmienky na vymenovanie. O dôvodoch tejto sinekúry niekedy inokedy.

Aj tento príklad nás vedie k poznaniu, že toľko proklamovaná transparentnosť výberového konania nie až taká transparentná ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať. V konečnom dôsledku totiž o menovaní notára nerozhodujú vedomosti, schopnosti a prax uchádzača, ale dočasný politický nominant za zatvorenými dverami ministerskej kancelárie. Z hľadiska de lege ferenda by bolo teda úplne legitímne, aby sa Notárska komora dožadovala navrátenia svojej pôvodnej (spolu)rozhodovacej právomoci pri určovaní počtu miest notárov, ich menovaní a odvolaní, ktoré jej bolo odňaté v časoch zhubného bašovania Jána Ľuptáka²⁹ a jeho „robotníckeho“ ministra spravodlivosti. Iná otázka je, či o to má Notárska komora vôbec záujem a či by si minister spravodlivosti nechal takúto lukratívnu právomoc odňať.

Ale vráťme sa naspäť k fenoménu tej doby, ktorým bol vysoký počet neskončených dedičských vecí. Túto problematiku bolo potrebné koncepčne riešiť úplne inak, a nie neustálym navrhovaním počtu notárskych úradov. Okamžité operatívne riešenie neexistovalo. Notárska komora SR už v priebehu roku 1994 prišla s vlastným koncepčným riešením ako odbúrať obrovské množstvo nevybavených dedičských vecí. Pripravila návrh zákona Národnej rady Slovenskej republiky o dedičskom vysvedčení. V spolupráci s riaditeľom justičnej správy a legislatívy JUDr. Dušanom Lesajom bol tento návrh 2.augusta1994 predložený do pripomienkového konania.³⁰ Jeho účelom bolo zjednodušiť konanie o dedičstve v prípade dedenia nehnuteľností po osobách zomretých do 1.januára1993, ktoré neboli predmetom pôvodného dedičského konania, alebo neboli predmetom dedičského konania vôbec. To sa malo vykonať vydaním „*dedičského vysvedčenia*“ v ktorom notár ako súdny komisár podľa osobitného predpisu³¹ osvedčí, že osoby uvedené vo vysvedčení nadobudli nehnuteľnosti dedením. Tento postup sa pripúšťal len za podmienok, že ide o usporiadanie vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam o ktorých sa v dedičskom konaní dosiaľ nerozhodlo, a že vlastnícke vzťahy k nim sú medzi dedičmi nesporné.

Dňa 29.septembra 1994 sa na ministerstve konala pracovná porada k tomuto návrhu zákona, ale ku konkrétnym záverom sa nedospelo. Zástupcovia Notárskej komory na porade konštatovali neaktuálnosť jeho prijatia a ministerstvo rozhodlo o pozastavení prác na jeho príprave. V tom čase sa totiž už začali legislatívne práce súvisiace s novelou Občianskeho súdneho poriadku a Notárskeho poriadku, ktorý si pôvodnú myšlienku „*dedičského vysvedčenia*“ navrhovanú Notárskou komorou osvojil a do novely zapracoval ako „*osvedčenie o dedičstve*.“

Ale ani na Najvyššom súde SR nezaháľali. Bola tam -ad hoc- zriadená subkomisia pre „*konanie o dedičstve*“, ktorej predsedom sa stal JUDr. Jozef Štefanko. Členmi subkomisie boli zástupcovia všetkých krajských súdov a na jej rokovanie boli pozívaní aj hostia vrátane zástupcov Notárskej komory. Podobne ako začiatkom 90 rokov minulého storočia na

²⁹ Ján Ľupták od roku 1994 poslanec a podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky za Združenie robotníkov Slovenska.

³⁰ Pripomienky mali byť zaslané do 22.8.1994

³¹ § 38 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku

Krajskom súde v v Banskej Bystrici začala aj tu silnieť myšlienka presunúť dedičskú agendu z notárov späť na súdy³² príp. kompetencie notárov v tomto smere obmedziť na minimum pod zámenkou operatívnosti, hospodárnosti a rýchlosti konania. Tým sa mala odstrániť dovtedajšia právna úprava platná od 1.januára 1993 podľa ktorej súd poverí notára, aby ako súdny komisár za odmenu vykonal úkony v konaní o dedičstve. Vyplývalo to z pracovného návrhu novely ustanovenia § 38 ods. 1 OSP vypracovaného touto subkomisiou dňa 29.marca1995. Podľa nej „súd môže,“ (teda nemusí) poveriť notára aby ako súdny komisár v konaní o dedičstve vykonal niektorý alebo viacero úkonov (nie teda všetky) a vydal osvedčenie o dedičstve s tým, že súd môže rozsah poverenia dodatočne meniť. Inými slovami povedané, dovtedajší obligatórny súdny komisariát sa mal nahradiť fakultatívnym tak, aby súd mohol vo vlastnej kompetencii prerokovať dedičstvo bez ingerencie notára ako súdneho komisára. Notárska komora namietala rozpor tohto návrhu s požiadavkou ministerstva na zvýšenie počtu miest notárov. Ak by mali dedičské veci prerokovávať aj súdy, načo potom zvyšovať počet miest notárov?

Ďalej upozorňovala na skutočnosť, že v prípade prijatia takto koncipovanej novely by súdy museli vykonávať predbežné vyšetrenia vo všetkých dedičských veciach tak, aby mohli posúdiť v ktorej veci bude notár poverený a v ktorej nie. S touto námietkou sa subkomisia vypořádala svojším spôsobom. Naivne predpokladala, že osoba s ktorou matrikár spisuje záznam o úmrtí pozná rodinné a majetkové pomery poručiteľa aspoň do tej miery, že vie či poručiteľ mal majetok, alebo nie. Ak táto osoba pred matrikárom uvedie, že poručiteľ majetok nezanechal matrikár to oznámi súdu a ten môže konanie zastaviť aj bez spísania zápisnice o predbežnom vyšetrení a bez poverenia notára vykonaním úkonov v konaní o dedičstve. Nezmyselnosť tejto argumentácie je každému notárovi na prvý pohľad zrejmá a nemuseli by sme sa s ňou vôbec zaoberať. Dodajme len, že subkomisia v podstate o odkopírovala starý procesný postup používaný v rámci konania o dedičstve v Uhorsku a neskôr aj na Slovensku, keď v obci alebo v meste pôsobil obecný (obvodný) notár, ktorý v tom čase ktorý poznal miestnych obyvateľov a ich majetkové pomery. Po úmrtí poručiteľa spisoval s jeho príbuznými tzv. „*popis smrtného pádu*“ (niečo ako zápisnica o predbežnom vyšetrení), ktorý predložil okresnému súdu. Ten v prípade nemajetnosti poručiteľa vec bez ďalšieho odložil. Tento obsolentný procesný postup je v súčasnosti absolútne neaplikovateľný.

Navrhované posilnenie kompetencií súdu na úkor súdnych komisárov preto notári unisono odmietali a poukazovali na nebezpečenstvá ktoré taká právna úprava so sebou prinesie najmä pre vidiecke notárstva, ktoré sú na tejto agende ekonomicky závislé. Obávali sa, že toto veľmi výbušné ustanovenie nebude na prospech nekonfliktnej spolupráce notárov a súdov. Môže sa totiž stať, že celé dedičstvo prerokuje súd vo vlastnej kompetencii. Aké súdne poplatky vyberie súd od dedičov? Budú vyššie či nižšie ako odmena notára? Ak budú nižšie je zrejmé aké nebezpečenstvo to pre notárov predstavuje. Preto hovoríme o výbušnom ustanovení. Je len samozrejmé, že ak súdne poplatky budú nižšie, dedičia sa budú dožadovať súdneho a nie notárskeho prerokovania dedičstva. Vznikne tak tlak na súdy - sudcov. Podľa akých kritérií bude súd posudzovať ktorú vec notárovi odovzdá a ktorú nie? Kto a ako stanoví objektívne kritériá? O tom návrh zákona mlčí. Jednoznačne možno povedať, že táto vec nebola

³² O tom pozri bližšie aj na s. 5

domyslená. Aj keď sa napokon do konečnej podoby novely Občianskeho súdneho poriadku fakultatívne poverenie notára úkonmi v konaní o dedičstve dostalo, sudy ho v praxi neaplikovali. Veď ktorý súd by si pridával prácu keď nemusel. Napokon od 1. januára 2002 bol fakultatívny súdny komisariát zrušený a opäť nahradený obligatórnym.

To čo v druhej polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia posunulo vybavovanie dedičských vecí výrazne vpred nebolo zvýšenie celkového počtu notárskych úradov (staré veci museli aj tak dokončiť pôvodní notári), ale predovšetkým legislatívne zakotvenie inštitútu osvedčenia o dedičstve do Občianskeho súdneho poriadku.³³ Pôvod tejto legislatívnej úpravy treba jednoznačne hľadať v návrhu Notárskej komory z roku 1994 na vydanie zákona o „*dedičskom vysvedčení*“, ktorý bol stiahnutý z legislatívneho procesu v čase prípravy nového Občianskeho súdneho poriadku a do ktorého bol napokon v pozmenenej podobe aj transponovaný.

Že išlo o životaschopný inštitút svedčia nasledujúce štatistické údaje: za obdobie od januára 1996 do 31. októbra 1996 bolo vybavených 102.149 dedičských vecí čo bolo o 30.285 vecí viac ako bol nápad. V porovnaní s rokom 1995 bolo za rovnaké obdobie v roku 1996 vybavených o 17.785 vecí viac. Z počtu 102.149 dedičských vecí vybavených za prvých desať mesiacov roku 1996 bolo vydaním osvedčenia o dedičstve vybavených 58.252 dedičských vecí, čo predstavuje 57%. Počet vecí v ktorých osvedčenie o dedičstve stratilo platnosť z dôvodu, že účastníci požiadali v 15 dňovej lehote o pokračovanie v konaní o dedičstve (podľa právnej úpravy pred účinnosťou zákona NRSR č. 232/1995 Z.z.) bol minimálny. V období od 1. januára do 31. októbra 1996 to bolo 112 vecí na všetkých okresných súdoch, čo predstavovalo 0,014% z celkového počtu vecí vybavených osvedčením o dedičstve.

Samotné uvedenie inštitútu osvedčenia o dedičstve do praxe sa však nezaobišlo bez problémov. V dňoch 28 a 29. novembra 1995 sa v Trenčianskych Tepliciach uskutočnila porada k návrhu smernice ministerstva, ktorou sa upravuje postup súdov a súdnych komisárov pri jeho vydávaní. Táto „porada“ ktorej sa zúčastnili dve pracovníčky ministerstva a ja osobne za Notársku komoru SR spočívala v tom že mi predložili na vyjadrenie v podstate už hotový návrh tejto smernice s tým, že sa k nemu má Notárska komora vyjadriť. Po jej zbežnom prehliadnutí som zistil, že notárovi ukladá celý rad neakceptovateľných povinností. Dnes už nemá zmysel sa s nimi zaoberať. Len pre zaujímavosť možno uviesť, že podľa nej mal účastník dedičského konania prítomný na pojednávaní príp. jeho zástupca podpísať všetky (!) rovnopisy osvedčenia o dedičstve. Nebol braný zreteľ na to, že účastníkmi konania o dedičstve sú aj osoby vysokého veku, krátkozraké, choré, invalidné, mentálne zaostané a pod., ktorým robí problém podpísať sa čo i len jedenkrát. Pochopiteľne že takúto zmyslu zbavenú inštrukciu potom notári nerešpektovali a každý si v tomto smere zaviedol svoju vlastnú prax.

Od 1. júla 2016 bol dovtedajší jednoduchý a praktický inštitút osvedčenia o dedičstve nahradený uznesením o dedičstve, ktoré zaviedol Civilný mimosporový poriadok (zák. č. 161/2015 Z. z.). Po prvotných skúsenostiach s jeho aplikáciou sa však ukazuje, že jeho prínos

³³ Pozri ustanovenie § 175zca zák. č. 232/1996 Z. z.

k zrýchleniu a zjednodušeniu dedičského konania je diskutabilný. Naproti tomu osvedčenie o dedičstve za dve dekády svojej účinnosti (1996-2016) preukázalo neobyčajnú životaschopnosť či už pri odbúraní vysokého počtu neskončených dedičských vecí z druhej polovice deväťdesiatych rokov minulého storočia, či pri výkone súdneho komisariátu v prvých rokoch nového milénia.

IV. kapitola

POKUS DANIELA LIPŠICA O ZRUŠENIE „*NUMERUS CLAUSUS*“

Boj o zachovanie princípu *numerus clausus*³⁴ v slobodnom notárskom povolání môžeme prirovnať k sopke ktorá z ničoho nič v plnej sile vybuchne a potom zase na neurčitý čas pohasne, ale nebezpečenstvo výbuchu stále pretrváva. Ak sa pozrieme na obdobie rokov 2002 až 2006 kedy viedol ministerstvo spravodlivosti Daniel Lipšic³⁵ možno ho v histórii tohto boja považovať za dovtedy najväčšiu erupciu. Jeho ultraliberálne predstavy o fungovaní notárstva do značnej miery determinované anglosaským právom boli v príkrom rozpore nielen so zásadami ktoré pre činnosť notárstva latinského typu vytýčila UINL,³⁶ ale aj s princípmi ktoré v činnosti notárstva od roku 1993 uplatňovala Notárska komora Slovenskej republiky a ktoré boli zakotvené v platnej legislatíve. Hrozilo že slovenské notárstvo stratí status notárstva latinského typu a dostane sa niekde na úroveň anglosaských „notary public“, kde si každý kto splní stanovené požiadavky môže kúpiť notársku licenciu a úradovať kde sa mu zachce, hoci aj na benzínovej pumpe. Isteže je to prehnané, ale notári to vtedy tak vnímali.

Daniel Lipšic vôbec nepochopil, že slobodné povolanie notára je životným poslaním a nie podnikateľskou činnosťou. Slobodné povolanie (*artes liberales* oproti *artes serviles*) nie je pre tých ktorí chcú byť manažérmi, podnikat' a riadiť sa zákonmi trhu. Slobodné povolanie je také v ktorom jedinec pôsobí voľne, sám o sebe a voči sebe. Pre slobodné povolania je príznačné, že sú úkonom intelektuálnym a nie sú vykonávané korporatívne.³⁷

Všetko sa začalo 3.septembra 2003 tým, že ministerstvo spravodlivosti predložilo na rokovanie vlády Návrh zásad novelizácie zákonov upravujúcich tzv. profesijné komory. Dôvodom bol údajne ich vysoký počet, ktorý sa mal redukovať tak, aby zákon ustanovil len komory regulovaných profesií a komory na ktoré je prenesený výkon verejnej moci. Komory vykonávajúce činnosti podľa zákona o združovaní občanov (zák. č. 83/1990 Zb.) nemali byť

³⁴ *Numerus clausus* (latinsky: obmedzený počet) je jedno z opatrení, ktorými sa v obmedzuje počet študentov na vysokých školách. Zvyčajne sa obmedzoval počet študentov pripravujúcich sa na slobodné povolanie napríklad lekár alebo právnik. V mnohých krajinách bol zameraný proti židovským študentom. Podobne sa používa pre kvóty v slobodných povolaniach a v iných sférach verejného života. (Zdroj: Wikipédia). Na Slovensku počet notárskych úradov každého súdu prvého stupňa (počet miest notárov) a ich prípadnú zmenu určuje minister spravodlivosti. U exekútorov *numerus clausus* neexistuje.

³⁵ JUDr. Daniel Lipšic, podpredseda vlády a minister spravodlivosti SR od 16.októbra 2002 do 8.februára.2006.

³⁶ Medzinárodná únia notárstva

³⁷ O slobodných povolaniach pozri Ortega y Gasset J.: Evropa a idea národa. Mladá fronta,1993.

zriaďované zákonom. Podľa predložených zásad mala medzi komory zriadené zákonom patriť aj Notárska komora SR. Pretože štát prenáša na profesijne komory výkon verejnej moci aj čo do pridelenia licencie na výkon podnikateľskej činnosti alebo povolania, ich udeľovanie nesmelo obmedzovať slobodu podnikania a brániť vstupu nových subjektov na trh. Inými slovami povedané udelenie licencie malo byť zo zákona nárokovateľné, To pravda bolo v rozpore so zásadou *numerus clausus*.

K zrušeniu *numerus clausus* sa vyjadril Daniel Lipšic ešte pred rokovaním vlády v rozhovore pre týždenník TREND.³⁸ Jeho redaktori (Rado Baťo, Konštantín Čikovský, Zuzana Fričová) mu v rozhovore uverejnenom 3. júla 2003 položili kapióznú otázku:³⁹ „Prečo môže vzniknúť nový notársky úrad až vtedy, keď nejaký iný notár skončí svoju činnosť?“ Odpoveď Daniela Lipšica znela: „To je legitímna otázka. Do roku 1999 existoval *numerus clausus* aj pre exekútorov. To sme už zrušili. A ja by som chcel o tejto téme veľmi zodpovedne už túto jeseň začať diskutovať aj s predstaviteľmi notárskej komory. Napriek tomu, že notári vykonávajú verejnú moc pri výkone svojej profesie, myslím, že ako u exekútorov, ani u notárov nie je nevyhnutné, aby existoval *numerus clausus*, podľa ktorého minister spravodlivosti rozhoduje o tom, koľko bude notárskych úradov. Tu je naozaj adekvátny priestor, aby túto vec riešil trh.“

Podľa Notárskeho poriadku „notársky úrad môže vzniknúť alebo zaniknúť“ (aby sme použili svojráznu právnu terminológiu redaktorov) vždy keď o tom rozhodne minister spravodlivosti a nie „vtedy keď nejaký notár skončí svoju činnosť“. I keď činnosť notára a exekútora možno len ťažko porovnávať, iné si myslel Daniel Lipšic. Podľa neho „nie je možné povedať, aký je principiálny rozdiel pri *numerus clausus* medzi exekútormi na strane jednej a notármi na strane druhej.“⁴⁰ Pozrime sa preto na štatistické údaje Slovenskej komory exekútorov. V roku 2017 zaniklo 19 exekútorských úradov a v tom istom roku nebol vymenovaný za súdneho exekútora nikto. Celkový počet súdnych exekútorov k 31.12.2017 bol 304.⁴¹ Principiálny rozdiel medzi notármi a exekútormi je v tom, že notársky úrad odchodom notára nezaniká. Zaniká len výkon notárskeho úradu určitému notárovi napr. smrťou, odvolaním, dosiahnutím veku 67 rokov etc. *Numerus clausus* teda stabilizuje konkrétny počet miest notárov v obvode sídla súdu I. stupňa a to aj v prípade, ak toto miesto dočasne neobsadené.

Je na úvahu, či tu vôbec možno hovoriť o klasickom *numerus clausus* keď sa na Slovensku počet miest notárov neustále mení a nie je fixne naviazaný na nejakú objektívnu skutočnosť (napr. na počet obyvateľov). Bolo by preto vhodnejšie hovoriť o *numerus regulátus* teda o štátom regulovanom počte miest notárov, než o ich obmedzenom počte.

³⁸ Daniel Lipšic: Nepoznám magické riešenie, Týždenník TREND, 3.7.2003, Rubrika Rozhovor.

³⁹ Kapiózná otázka je otázka klamlivá, zavádzajúca, úskočná, resp. otázka, ktorá predpokladá nejakú skutočnosť ktorá nie je

⁴⁰ Vid' jeho stanovisko k rozprave o vládnom návrhu zákona ktorým sa mení a dopĺňa Notársky poriadok prednesené na 22 schôdzi Národnej rady SR dňa 2. 3. 2003

⁴¹ Podľa údajov uvedených v Správe o činnosti Slovenskej komory exekútorov a o činnosti súdnych exekútorov za rok 2017 zo dňa 11.4.2018

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 830 z 3.septembra 2003 schválila návrh zásad novelizácie zákonov upravujúcich tzv. profesijne komory a uložila príslušným členom vlády, aby do 31.12.2003 predložili návrh novelizácie predpisov, ktoré sa tieto zásady týkali. Na základe toho ministerstvo koncom roku 2003 predložilo do legislatívneho procesu návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov. Podľa predkladacej správy účelom zákona malo byť zosúladenie ustanovení Notárskeho poriadku so schválenými zásadami a to predovšetkým v časti regulácie vstupu do profesie a ingerencie štátu vo vzťahu k notárom a k Notárskej komore. Návrh v súlade s upustením od uplatňovania zásady *numerus clausus* zrušuje ustanovenia o výberovom konaní a inštitút notárskych kandidátov. **Podľa navrhovanej právnej úpravy nemal počet miest notárov určovať minister spravodlivosti, ale a za notára mohol byť vymenovaný každý, kto spĺňal podmienky ustanovené zákonom, pričom si sám v žiadosti mohol zvoliť sídlo notárskeho úradu.**

Uvedený zákon bol predložený do legislatívneho procesu bez náležitej analýzy a rozboru existujúceho stavu a príp. zistenia, že doterajšia právna úprava je nedostatočná alebo vývojom prekonaná. Len samotný poukaz na potrebu „zosúladiť ustanovenia Notárskeho poriadku so schválenými zásadami“ nemožno považovať za presvedčivý argument o spoločenskej potrebe zamýšľanej novelizácie. Pripomienky Notárskej komory SR k návrhu tohto zákona neboli akceptované vôbec, alebo len v menej podstatných detailoch.

Vychádzali z faktu, že výkon notárskej činnosti nie je podnikaním a že na výkon notárskej činnosti sa nemôžu vzťahovať zásady ktoré sú platné pre podnikateľské prostredie. Notár je nositeľom notárskeho úradu. Ním vykonávaná činnosť nie je tovarom, s ktorým by notár vstupoval na trh právnych služieb a na ktorom by sa v konkurencii s inými notármi (alebo inými subjektmi poskytujúcimi právne služby) presadzoval vďaka nízkej cene, alebo vysokej kvalite svojho „tovaru“. Požiadavka aby štát neobmedzoval slobodu podnikania a nebránil vstupu nových subjektov na daný trh je preto v sfére výkonu notárskej činnosti neakceptovateľná. Navyše v konaní o dedičstve je notár ako súdny komisár „predĺženou rukou súdu“ a tak ako si nemôžu svojimi úkonmi konkurovať súdy (nemožno povedať že súd v Komárne niekoho odsúdi lepšie, rýchlejšie a lacnejšie ako súd v Poprade), tak si nemôžu konkurovať ani notári ako súdni komisári. Predložený materiál akoby nechápal zásadnú rozdielnosť postavenia a činnosti notára na strane jednej a podnikateľa na strane druhej. Trh, trhové mechanizmy, ponuka, dopyt, cena tovaru to všetko sú pojmy, ktoré nemožno na notársku činnosť aplikovať.

Princíp *numerus clausus* existuje u notárov v právnej oblasti Slovenska od roku 1874 a plne sa osvedčil ako z hľadiska jeho pôvodnej právnej úpravy, tak aj dnes. Praktizujú ho aj iné štáty EÚ. Počet notárskych úradov a ich dislokáciu v rámci štátneho územia určuje minister. Nie je preto zrejmé prečo sa tejto svojej právomoci chcel vzdať a prečo sa má uchádzača o notársky úrad zrušiť požiadavka výkonu praxe a pominúť zavedený a fungujúci princíp výberového konania. Ak by sa notárom stal úspešný absolvent notárskej skúšky, ktorý dosiaľ nikdy nevykonával notársku prax, iste bude mať pri výkone svojho úradu

nemalé problémy. Výhody zavedeného výberového konania aj za účasti ministerského dohľadu sú preto z hľadiska požadovanej kvality budúceho uchádzača o miesto notára nepopierateľné.

Podľa novely nemala výberové konanie na miesta notárov organizovať notárska komora. Do pol roka od prijatia žiadosti mala tomu kto má záujem o miesto notára a spĺňa zákonom stanovené podmienky, umožniť vykonanie notárskej skúšky. Kto na skúške pred komorou neuspeje, môže mať „reparát“ pred ministerskou komisiou. Až jej rozhodnutie bude konečné. Údajne preto „aby sa komora nemohla uzatvoriť práve cez notárske skúšky,“ (L. Žitňanská). Ako by malo vyzeráť druhostupňové preskúšanie neúspešného záujemcu na ministerstve, aké by malo byť zloženie skúšobnej komisie, či sa jej konanie a rozhodovanie má vzťahovať zákon o správnom konaní a pod. návrh nešpecifikoval. Za toho stavu je legitímna otázka, prečo návrh novely od začiatku do konca nezveril organizáciu a konanie notárskych skúšok priamo ministerstvu? Odpadlo by dvojstupňové konanie a predišlo by sa podozreniam, že notárska komora sa chce cez notárske skúšky uzatvoriť.

Vytvorenie dostatočného počtu miest notárov štátom je vo verejnom záujme a vyjadruje povinnosť štátu zabezpečiť všetkým prístup k spravodlivosti. Nejde pritom o limitovanie počtu notárov, len o fixovanie ich počtu tak, aby bolo zabezpečené dobré pokrytie celého štátneho územia. Ako príklad možno uviesť Rakúsko, kde notárske úrady zostali na svojich miestach najmä v ťažšie dostupných častiach krajiny, a to napriek uskutočnenému zrušeniu regionálnych súdov. Za existencie princípu *numerus clausus* môže minister veľmi dobre a účinne zohľadniť celý rad okolností ktoré sú z hľadiska súdnych konaní a výkonu notárskych činností mimoriadne významné. Pokiaľ sa tento princíp prestane uplatňovať, výrazne sa obmedzia jeho možnosti ovplyvňovať danú situáciu a z pohľadu ústredného orgánu štátnej správy presadzovať sledované ciele. Štát ako garant výkonu spravodlivosti by nemal dopustiť, aby súčasťou systému ochrany práv bol prvok (notár ako súdny komisár), v činnosti ktorého by sa výraznou mierou vyskytoval prejav neistoty. Pokiaľ by sa prijala navrhovaná právna úprava, ministerstvo ani sudy by nemohli predvídať koľko notárov bude v obvode jednotlivých súdov pracovať, koľko z nich zmení v priebehu roka svoje sídlo a aký dopad to bude mať na konanie o dedičstve. Nehovoriac už o tom, že zmenami sídiel notárov a ich počtov y dochádzalo k častejším zmenám rozvrhov práce súdov a nastal ešte väčší chaos s archiváciou notárskych spisov a evidenčných pomôcok než bol doteraz. Bude mať ministerstvo prostriedky včas, rázne a účinne reagovať a vyvodzovať zodpovednosť za priestahy ktoré takýto notár spôsobil? Alebo túto nevďačnú prácu zase ponechá na notársku samosprávu? Návrh nepamätá ani na situáciu, keď v rámci obvodu určitého súdu nemusí mať sídlo žiadny iný notár, ktorý by dedičské veci dokončil, pretože dovedené ad absurdum, podľa návrhu môžu mať teoreticky všetci notári Slovenska sídlo v obvode toho istého súdu prvého stupňa.

Navrhovaná právna úprava údajne nemala mať vplyv na štátny rozpočet, rozpočty obcí, alebo rozpočty vyšších územných celkov a nemala mať vplyv na zamestnanosť a tvorbu pracovných miest. Ani tento záver nie je podložený žiadnou konkrétnou analýzou. Ak by si notári mohli sami zvoliť sídlo svojho úradu bez toho aby brali zreteľ na uspokojovanie

regionálnych požiadaviek, zvolia si celkom prirodzene sídla tam, kde z krátkodobého hľadiska budú očakávať čo najrýchlejšie najvyšší zisk. Na zabezpečenie notárskych služieb aj v neatraktívnych regiónoch by potom bolo nutné poskytovať príspevky zo štátneho rozpočtu či rozpočtu miest na prvotné zriadenie notárskeho úradu tak, ako sa to deje už dnes u lekárov.

Podľa existujúcej právnej úpravy štát zriaďuje notárske úrady nie kvôli notárom, ale preto, aby bola optimálne vykonávaná notárska činnosť na území celej Slovenskej republiky. Po prijatí novely by nastala opačná situácia, keď sa notárske úrady budú zriaďovať z vôle jednotlivcov a kvôli tomu, aby boli v prvom rade uspokojované ich záujmy. Notárska komora nebude môcť zodpovedať za konanie notárov vstupujúcich do komory bez predchádzajúcej skúsenosti s notárskou činnosťou v počte, ktorý sa nebude dať vopred odhadnúť a bez možnosti preverenia ich schopností vo výberovom konaní. Predovšetkým z týchto, ale aj ďalších dôvodov Notárska komora v januári 2004 vyslovila s návrhom novely Notárskeho poriadku **zásadný nesúhlas**.

Vládny návrh zákona ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 557) bol prerokovávaný dňa 2.marca 2004 na 22 schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky. Návrh zákona uviedol Daniel Lipšic, vtedajší podpredseda vlády a minister spravodlivosti SR. Vo svojom krátkom úvode zopakoval, že návrh zákona bol vypracovaný na základe uznesenia vlády z 3.septembra 2003, ktorým vláda prijala pravidlá na existenciu a fungovanie profesijných komôr. Návrh zákona reaguje na zásady uvedené v bode C1 tohto materiálu. V zmysle týchto zásad je potrebné aj v notárskom poriadku zmeniť ustanovenia týkajúce sa vstupu do profesie a ingerencie štátu vo vzťahoch k notárom a notárskej komore. Následne vystúpil poslanec A. Ivanko, ktorý z poverenia ústavnoprávneho výboru odporučil uvedený vládny návrh zákona prerokovať v druhom čítaní.

Nasledovala rozprava v ktorej vystúpili dve poslankyne a dvaja poslanci a bol aj celý rad faktických pripomienok. Ani jedno s týchto vystúpení nebolo v prospech prijatia návrhu zákona. Uvedme aspoň niektoré z nich:

Jana Laššáková, poslankyňa:⁴²

„...doterajšia právna úprava podľa môjho názoru o notárskej samospráve a notárskej činnosti si nevyžadovala novelizáciu v navrhovanej podobe ani po prijatí vládnych zásad na novelizáciu zákonov upravujúcich komoru. Skutočnosť, že závery z tohto uznesenia sa

⁴² JUDr. Jana Laššáková (* 22. máj 1952, Plavnica) je slovenská sociálnodemokratická politička, bývalá poslankyňa a podpredsedníčka Národnej rady Slovenskej republiky, členka Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny a predsedníčka parlamentného klubu strany SMER – sociálna demokracia. V novembri 2014 bola na jeden deň poverená výkonom funkcie predsedu NR SR. Od roku 2017 bola sudkyňou Ústavného súdu. (zdroj Wikipédia)

aplikovali aj na slobodné notárstvo latinského typu v Slovenskej republike, vyplýva z nepochopenia jeho problematiky a postoja k nemu.“

„Podľa predkladanej novely sa má zrušiť štátom regulovaný počet notárskych úradov a ich rozmiestnenie a zodpovednosť štátu má prevziať trh. Na zriadenie notárskeho úradu má byť právny nárok, čím sa štát zbavuje zodpovednosti preveriť schopnosti a možnosti uchádzača, teda či je schopný vykonávať notársku činnosť. Ďalej sa štát zbavuje zodpovednosti za to, aby notárska činnosť bola vykonávaná rovnomerne v rámci celého územia štátu. Na druhej strane sa má prejsť od nepriamej kontroly výkonu notárskej činnosti, teda od štátneho dohľadu, k priamej kontrole výkonu notárskej činnosti, teda na štátny dozor, čím sa znemožní slobodný, nezávislý a nestranný výkon notárskej činnosti.“

„Pre notársku komoru aj samotných notárov je dosť nepochopiteľné, že sa predkladá návrh novely Notárskeho poriadku, ktorá predstavuje systémovú zmenu k notárskej činnosti, keď reguláciu počtu notárskych úradov má nahradiť živelné pôsobenie trhu a z notára ako osoby realizujúcej verejnú moc sa má stať podnikateľ. Takáto zmena nie je odôvodnená žiadnym konkrétnym a vecným argumentom okrem argumentu, že sa tým notárska činnosť stane transparentnejšou.“

„Prijetím novely by sa urobil prvý krok na odstránenie latinského notárstva. Vznikol by hybrid s prvkami anglosaského, latinského a štátneho notárstva, pričom vývoj by smeroval k anglosaskému, kde je postavenie a úloha notára minimálna s minimálnymi kompetenciami. Práve v čase vstupu do Európskej únie by sa Slovenská republika odklášala od systému latinského notárstva, ktorý sa už doposiaľ uplatňuje v desiatich štátoch Európskej únie a v deviatich prístupujúcich krajinách“.

„...počet notárskych úradov a notárov na počet obyvateľstva je na Slovensku dobrý. Navrhovaná novela je krokom do neznáma, ktorá prináša neadekvátne riziká, a to bez akejkoľvek záruky, žeby existujúci a veľmi dobre fungujúci systém výkonu notárskej činnosti mal byť akýmkoľvek spôsobom alebo smerom vylepšený.“

Stanislav Husár, poslanec:⁴³

„Podstatou tohto návrhu je zrieknutie sa práva štátu určovať počet a rozmiestnenie notárskych úradov s tým, že toto by bolo ponechané na trh a trhové vzťahy. V akejkoľvek súkromnopodnikateľskej sfére by takéto opatrenie bolo úplne v poriadku.

V podmienkach notárskej činnosti, ktorou sa realizuje verejná moc a jedna z funkcií štátu preventívne zabezpečovať právnu ochranu obyvateľstva, je to však veľmi riskantný a dovoľm si povedať, že nezodpovedný zámer.“

„Pri všetkej úcte k trhu a k jeho pôsobeniu najmä v súvislosti s výkonom štátnej moci ho nemôžeme považovať za všemocný. Ak by som uviedol bizarný a za uši pritiahnutý príklad, potom by aj orgány štátnej správy a štátnej moci mohli pôsobiť v trhových podmienkach. A bolo by veľmi ideálne mať dva stavebné úrady a vyberali by sme si a s nami všetci občania, ktorý je rýchlejší, ktorý je kvalitnejší, ktorý je zodpovednejší.“

⁴³ Stanislav Husár (* 18. október 1939) bol zvolený za poslanca NR SR vo volebných obdobiach 1994-1998, 1998-2002 a 2002-2006 za HZDS (zdroj Wikipédia).

„Skutočne najhorším riešením v súčasnosti by bolo úplne otvoriť notársky stav a vyčkávať, čo z toho experimentu vznikne. Skutočne najhorším, pretože mnohé veci by sa už opraviť nedali. Musíme si uvedomiť, že notári si nemôžu ako inštitúcia dovoliť zaváhanie a stratu dôvery, pretože bez nej nemôžu existovať.“

„...domnievam sa, že by sme mali veľmi starostlivo zvážiť predkladanú novelu predovšetkým pod dôsledkami, ktoré môže priniesť. V opačnom prípade by sme sa mohli dopustiť historického omylu, keď by sme položili základ pre likvidáciu notárstva latinského typu osvedčeného aj v krajinách Európskej únie, a myslím si, že o takú slávu tento parlament nemá záujem.“

Katarína Tóthová, poslankyňa:⁴⁴

„Týmto zákonom sa dáva právny nárok na výkon štátnej moci každému, kto určité zákonné podmienky splní. A v tom je podľa mňa najväčšia boľáčka predloženého zákona, že sa príslušná štátna inštitúcia, teda orgán, ako je ministerstvo, zbavuje možnosti usmerňovať výkon štátnej moci notármi, pretože mnohé notárske akty sú akty s guľatou pečiatkou a so štátnym znakom a za nimi stojí donucovacia moc. Sú robené v mene štátu, zodpovednosť štátu objektívna je tu a viaceré ďalšie súvislosti. Ved' predsa, kto splní podmienku vzdelania, určitých skúšok a zabezpečenia určitých materiálnych, technických podmienok, predsa ešte nemusí byť spôsobilý vykonávať štátnu moc.“

„Toto si púšťa štát z ruky, pán minister? Povedzte mi, ktorý štát, ktorý má kontinentálny systém práva, ako je Slovensko, takýto princíp má vo svojom právnom systéme?“

„Pán minister, vaša činnosť je veľmi poznačená vnášaním prvkov anglosaského práva do nášho právneho systému, čo potom vyvoláva disharmónie. Podľa mňa je tento návrh neakceptovateľný“.

„...notári majú množstvo písomností, ktoré musia archivovať, prenášanie archívov je zložitá záležitosť. U notárov sú dlhé roky uložené závetý občanov. Nieкто sa stane notárom, splní podmienky, skúsi si to na tri roky a potom to nechá. A čo s archívom? Aký zmätok nastane, pán minister? Že to notárska komora bude archivovať? Vypočuli ste si názor notárskej komory? Ja som si ho vypočula a viem, čo hovorili, a viem, o čom hovorím.“

Róbert Kaliňák, poslanec⁴⁵

„Bolo povedané, že sa zvýši transparentnosť, ak prerozdeľovanie vecí bude na základe elektronického systému alebo počítačového systému. Položili sme si otázku, aké je dnes? Dnes sa prerozdeľujú spisy notárov na základe dňa úmrtia, je to snád' dátum vypočítateľný? Môžem si ja vypočítať, že chcel by som zomrieť 29. februára napríklad len preto, aby som sa dostal k pánovi doktorovi Doštičkovi na súdne pojednávanie? Ved' je to jasne stanovené, na základe dňa úmrtia sa stanovuje sudca, čo je tam netransparentné?!

⁴⁴ Prof. JUDr. Katarína Tóthová, DrSc. (* 6. február 1940, Bratislava) je slovenská politička. Bývalá podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti, ako aj bývalá poslankyňa národnej rady. Patrí medzi spoluautorov Ústavy Slovenskej republiky (zdroj Wikipédia)

⁴⁵ JUDr. Robert Kaliňák (* 11. máj 1971, Bratislava) je slovenský politik v rokoch 2002-2006 bol poslancom NR SR a predsedom výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť (zdroj Wikipédia).

„Najväčšie ohrozenie, ktoré ja vidím, je predovšetkým v tom, že notári sú nositeľom verejnej moci. Notári nie sú podnikatelia, notári majú zakázanú reklamu podobne ako advokáti, nemôžu odmietnuť úkon, ktorý majú predpísaný vo svojej právomoci, ale ak im dovoľíme, aby sa úplne otvoril trh a mohli sa voľne pohybovať po celom Slovensku, no schválne, povedzte mi, kde budú najviac situovaní notári? No v malých mestách určite nie. Nebudú viazaní k súdu, stačí iba, aby oznámili notárskej komore, že sa premiestňujú, a tým je to akceptované. Verím, že 90 percent notárov bude v Bratislave. Veľmi by ma zaujímalo, ako budú prebiehať dedičské konania v Gelnici? Tento zákon podobne ako zákon o súdnej reforme si myslím, že by nemal prežiť viac ako jedno hlasovanie v parlamente.“

Na záver rozpravy vystúpil Daniel Lipšic, ktorý poslancom oponoval a okrem iného povedal: *„Ja si nemyslím, pani poslankyňa, že ktorýkoľvek minister spravodlivosti vie lepšie, koľko notárov je kde potrebných. Ja si myslím, že je lepšie, keď to vyrieši dopyt, reálna situácia či vo veľkom meste, alebo v malom. Ja si nemyslím, že ja viem najlepšie povedať, že v Kremnici sú potrebné dva úrady alebo jeden. Ja si to nemyslím. Ja si myslím, že by to nemali riešiť úradníci na ministerstve ani minister spravodlivosti, ale otvorené transparentné prostredie, kde funguje ponuka a dopyt. Aj preto je ten návrh zákona systémový...“*

Nasledovalo hlasovanie o tom, že Národná rada prerokuje predložený vládny návrh zákona v druhom čítaní. Z prítomných 130 poslancov, za návrh hlasovalo 63, proti 58, zdržali sa 5, nehlasovali 4. Takže návrh nebol prijatý.

Daniel Lipšic to okomentoval slovami, že *„zvít'azil lobing notárov“*. Mýlil sa. Nezvíťazil. Zvíťazil zdravý rozum. Pokus o demontáž justičnej správy na úseku notárstva bol pre väčšinu poslancov neprijateľný. V právnom štáte predsa nie je možné, aby trh bez štátneho dohľadu určoval počet miest notárov a tým de facto aj súdnych komisárov a ich sídla.

Vzápätí na to nasledovali udalosti ktoré notári v tom čase hanlivo nazývali *„Lipšicov trucpodnik“*. Prakticky zo dňa na deň zvýšil počet miest notárov na Slovensku o imaginárne číslo 222 (ako toto číslo sám nazval). V podstate teda urobil to, čomu sa až do hlasovania parlamentu zubami nechtami bránil. Pred hlasovaním nerozumel tomu prečo by on ako minister spravodlivosti mal určovať počet miest notárov -veď na to je predsa trh- a po hlasovaní svoju právomoc zriadiť nové miesta notárov brutálne zneužil. Lepšie salto mortale by asi ťažko niekto iný dokázal.

Rozhodnutie o určení počtu miest notárov vydal 26.apríla.2004 pod č. 5341/04-51 ktorým doterajší počet miest notárov 283 zvýšil o 222 na 505. Bolo to **zvýšenie o 78,45%**, teda na každých cca 10.000 obyvateľov Slovenska mal pripadnúť jeden notár (napr. v Šali kde boli predtým 2 notári malo pribudnúť ďalších 6 notárov). Bol to najvyšší počet notárov na počet obyvateľov na svete (!). Pre porovnanie možno uviesť, že v Andorre pripadá na 20 000 obyvateľov 1 notár.

Toto rozhodnutie ministerstvo zdôvodnilo nasledovne: *„Vychádzalo sa zo štatistických údajov, keďže v roku 2003 sa oproti roku 2002 na prevažnej väčšine okresných súdov v Slovenskej republike počet došlých dedičských vecí zvýšil. Existujú súdy, na ktorých počet reštančných vecí prevyšuje 300, ako aj súdy, na ktorých nápad prevyšuje priemerný počet došlých vecí. V tejto*

súvislosti sekcia civilného práva navrhla celoplošne posilniť obvody všetkých okresných súdov, a teda zvýšiť počet notárskych úradov. Tam, kde sa predsedovia súdov a primátori miest k počtu notárskych úradov vyjadrili návrhom konkrétneho počtu, sekcia civilného práva navrhuje tieto počty akceptovať, ak ich počet nekonkretizovali, navrhuje sa pridelenie dvoch notárskych miest. Osobitne sa navrhuje posilniť obvody tých okresných súdov, ktoré vykazujú najvyšší počet reštančných vecí a nápad v dedičských veciach prevyšuje priemerný počet došlých vecí."

Je naivné sa domnievať, že zvýšením počtu „notárskych úradov“ sa okamžite zníži počet nevybavených dedičských vecí. Tak to v praxi nefunguje. Zvýšeniu počtu miest notárov predchádzal akýsi neslaný nemastný prieskum v ktorom sa mali predsedovia okresných súdov a primátori vyjadriť, či v konkrétnom okrese (meste) navrhujú zvýšiť počet „notárskych úradov“ a o koľko. Pritom však neboli stanovené žiadne objektívne kritéria podľa ktorých sa mali tieto počty ustáliť. Rozhodnutie bolo ponechané len na ich „voľnej úvahe“. Ktorý z primátorov by si potom nechal ujsť príležitosť pochváliť sa pred svojimi voličmi, že pre mesto „vybavil“ o jedného či viacerých notárov navyše? A predsedovia okresných súdov počet miest notárov v ich okrese neriešili, ak nemali s dedičskou agendou problémy.

Notárska komora Slovenskej republiky v tejto súvislosti oslovená nebola. Preto si na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám vyžiadala od ministerstva spravodlivosti podklady slúžiace k pripravovanému rozhodnutiu o zvýšení počtu notárskych úradov. Z týchto údajov zistila, že v rámci Slovenskej republiky, bolo ku koncu roka 1999 celkovo 72 393 nevybavených dedičských vecí, z toho u notárov 56 642 (rozdiel 15751 vecí bolo na súdoch), ku koncu roka 2000 bolo celkovo nevybavených 65 388 dedičských vecí, z toho u notárov 50 510 (rozdiel 14 878 vecí bolo na súdoch), ku koncu roka 2001 celkove 61 549, z toho u notárov 44 912 (rozdiel 16 637 vecí bolo na súdoch), ku koncu roku 2002 bolo celkovo 59 637 nevybavených dedičských vecí, z toho u notárov 44 025 (rozdiel 15 612 vecí bolo na súdoch), ku koncu roka roku 2003 celkovo 60 586, z toho u notárov 43 258 (rozdiel 17 328 vecí bolo na súdoch). Na základe týchto údajov ako aj vlastných zistení jednoznačne konštatovala, že **dochádza k znižovaniu počtu nevybavených dedičských vecí ako u notárov tak aj celkovo a že sú to súdy ktoré nestíhajú spracovať návrhy od notárov**. Celkovo tiež dochádzalo k znižovaniu počtu reštančných vecí, ktorých bolo v dedičskej agende ku koncu roka 1999 celkom 32 079, ku koncu roka 2000 26 751, ku koncu roka 2001 22 436, ku koncu roka 2002 celkom 21 092 a ku koncu roka 2003 celkom 20 576.⁴⁶ Takže o nejakom „náraste dedičskej agendy na notárskych úradoch“ nemohlo byť ani reči a skutočný dôvod zvýšenia treba hľadať niekde inde. „*Bola to forma trestu pre notársku komoru...*“⁴⁷ Alebo inak povedané, bola to pomsta. A tá je ako hovorí klasik „*rozkošou len pre malicherný a slabý charakter.*“⁴⁸

Iste sa pýtate ako dopadli výberové konania na obsadenie tých imaginárnych 222 nových notárskych úradov? Nuž tak ako to už skôr veľmi prezieravo predpovedal Daniel Lipšic-vyriešil to trh: „*dopyt, reálna situácia či vo veľkom meste, alebo v malom*“. Predovšetkým sa obsadili lukratívne miesta v Bratislave, ktorá sa tak stala najviac prenotárovaným mestom na Slovensku (dnes je tu vyše 60 notárov). Záujem o ekonomicky neatraktívne vidiecke regióny

⁴⁶ Údaje boli prevzaté z časopisu ARS NOTARIA č. 2/2004

⁴⁷ Pozri: Miroslav Ďuriš, prezident notárskej komory pre týždenník TREND 2.9.2008 v článku: Realitné kancelárie porušujú zákon

⁴⁸ Decimus Iunius Iuvenalis, rímsky satirik pôsobiaci na prelome 1. a 2. storočia po Kr.

kde notári riešia predovšetkým zložitú a finančne málo zaujímavú dedičskú agendu bol najnižší. Prípadný záujemca si totiž vopred veľmi dobre spočítal aké ekonomické dôsledky to pre neho môže mať. Z tohto pohľadu bolo potom plošné navýšenie počtu miest notárov vyložene kontraproduktívne. Zdá sa, že neviditeľná ruka trhu v tomto prípade nemala len dlaň, ale aj päť. Po odchode Daniela Lipšica z funkcie ministra boli tieto „nadnormatívne počty“ notárskych úradov na základe iniciatívy vtedajšieho prezidenta notárskej komory Miroslava Duriša zredukované na 326, aj keď vtedajší minister spravodlivosti Štefan Harabin s tým údajne nebol nijako nadšený.

Položme si na záver otázku: bolo vôbec potrebné navrhovať zrušenie princípu *numerus clausus*? Ak sa v konkrétnom prípade skutočne ukazovala potreba zvýšiť počet miest notárov z dôvodu neuspokojivých výsledkov v dedičskej agende či z iného dôvodu, mohol tak urobiť selektívne sám minister spravodlivosti. On tomu však oponoval s tým, že je veľa výberových konaní ktoré skončia neúspešne a on nemá koho vymenovať, lebo Notárska komora práve výberovým konaním efektívne limituje vstup do notárskej profesie. V tej súvislosti mi nedá pripomenúť úsmevné konštatovanie bývalého prezidenta notárskej komory Miroslava Duriša ktorý pre týždenník TREND povedal: „Raz sa zástupkyňa ministerstva domáhala, že chce byť šéfkou skúšobnej komisie. Tak sme jej to odovzdali. Bolo tam dvadsať kandidátov, devätnásť z nich vyhodila.“⁴⁹

V. Kapitola

RADO BAŤO a spol. MAJSTRI DEMAGÓGIE

Slovenský týždenník o ekonomike a podnikaní TREND nebol nikdy notárom príliš naklonený. Jeho útoky na notárov sa vystupňovali najmä v čase keď bol jeho šéfredaktorom Rado Baťo. Ten spolu s redaktorkami Leou Krčmárikovou a Zuzanou Fričovovou uverejnil rad negatívnych článkov o notároch a notárskej činnosti. Už len ich samotné nadpisy „*Búrka pre pokus o zrušenie privilégia*“ (2004), „*Notárom sa páči, že sú najregulovanejšou profesiou*“ (2004), „*Notári chcú zaručený biznis*“ (2006), „*Notári a advokáti majstri záchranári*“ (2008), „*Notári majú na dosah realitný monopol*“ (2008) „*Ako okrádať ľudí*“, (2008) a iné evokujú u čitateľa animozitu voči notárom a čiastočne aj advokátom, čo bolo zrejme aj ich zámerom.

Spoločnú podstatu týchto článkov možno zhrnúť do dvoch bodov:

1./ Notári sú v profesijnej komore uzavretá skupina ľudí, ktorá nadpriemerne veľa zarába a z toho dôvodu sa ich komora bráni zrušeniu *numerus clausus*. Notársku komoru ako brzdu trhu na úseku notárskej činnosti treba zrušiť a umožniť všetkým, aby sa -po splnení zákonných podmienok- mohli stať notármi tam, kde to sami budú želať. Inými slovami, počet notárov nemá určovať štát, ale trh.

2./ Notárska komora je „*nenazratá*“, lebo chce monopol pri spisovaní listín o prevode nehnuteľností, prednostný vklad verejných listín do katastra nehnuteľností a iné výhody. To je neprípustný monopol notárov. Tento výnosný monopol notári zakrývajú snahou zabrániť

⁴⁹ Tamže

podvodom pri prevodoch nehnuteľností. Je to však len banálna výhovorka, lebo takéto podvody sa vyskytujú minimálne.

Nemáme v úmysle rozoberať všetky uvedené články, ale ukážme si aspoň na jednom, z nich aké podlé metódy, praktiky a zavádzajúce argumenty pri tom používali. Lea Krčmáriková v článku pod titulom „*Ako okrádať ľudí*“ (2008) kriticky rozobrala návrh zákona podľa ktorého by zmluvy o prevode nehnuteľností mohli vyhotovovať len notári a advokáti pričom notárov označuje za pažravých. Konštatuje, že podvody s nehnuteľnosťami si vyžadujú spoluprácu notárov. Takýto znevažujúci výrok autorky priamo označuje notárov za spolupáchateľov trestnej činnosti. Čitateľ si z toho môže vyvodiť záver, že notári sa priamo podieľajú na podvodoch z nehnuteľnosťami. Autorka neuvádza odkiaľ má takéto informácie, je to zrejme len jej názor. Zo zistením stanoviska Notárskej komory sa neúnúvala. Uvádza, že pozornosť by mala byť smerovaná najmä na niektorých členov notárskej komory. Táto časť nasleduje hneď za úsekom, v ktorom sa spomína, že podvody z nehnuteľnosťami si vyžadujú spoluprácu notárov, čo ešte viac posilňuje u čitateľa dojem, že členovia notárskej komory sú spolupáchateľmi trestného činu podvodu. Tento komentár vyjadruje subjektívny názor autorky a možno ho považovať za hodnotiaci úsudok. Vecnosť kritiky však vyžaduje, aby vychádzala z pravdivých skutočností ako východísk pre hodnotiaci úsudok. Ak podklady nie sú pravdivé a ak je zároveň hodnotiaci úsudok difamujúci, tak nemôže byť takáto kritika považovaná za prípustnú. Primeranosť kritiky vyžaduje, aby nevybočovala z medzí nutných k dosiahnutiu sledovaného a spoločensky uznávaného cieľa. Jej kritika prekračuje primeranosť difamujúcimi výrazmi, urážkami a škandalizáciou. Ak by sa aj vyskytol prípad, že niektorý z notárov sa dopustil trestnej činnosti v súvislosti s prevodom nehnuteľností, tak by v žiadnom prípade nemal byť ojedinelý prípad zovšeobecnený na celý notársky stav a všetkých notárov.

Názory autorky uverejnené v článku zasiahli do mimoriadne citlivej oblasti existencie Notárskej komory, a do jej dobrého mena a vážnosti. Notári, ktorých záujmy Notárska komora háji, boli v rozpore so skutočnosťou označení za spolupáchateľov trestnej činnosti, ktorá je všeobecne považovaná za protispoločenskú a nemorálnu a ako taká je spoločnosťou odsudzovaná. Nepodložené obviňovanie Notárskej komory z porušovania právnych predpisov, ohováranie a urážlivé výroky, pod právnu ochranu jednoznačne patria. Zásah do dobrého mena Notárskej komory bol o to závažnejší, že fungovanie notárskeho stavu je viazané na absolútnu spoľahlivosť a bezúhonnosť notárov a spochybňovanie daných atribútov v očiach verejnosti má podstatne závažnejšie následky ako pri iných právnických profesiách.

Z uvedených dôvodov sa Notárska komora rozhodla využiť právne prostriedky na ochranu svojho práva na dobrú povesť. Prezídium Notárskej komory na svojom zasadnutí 11 a 12. augusta 2008 v Bratislave na základe právneho rozboru vyhotoveného advokátskou kanceláriou JUDr. Stanislava Jakubčika schválilo podanie žaloby proti týždenníku TREND. Dňa 15. októbra 2008 sa prezident Notárskej komory Miroslav Ďuriš spolu s viceprezidentom NK SR Karolom Kováčsom na Notárskej komore stretli s právnym zástupcom komory, advokátom JUDr. Syrovým, vo veci predbežného prerokovania realizácie uznesenia prezídia Notárskej komory o podaní žaloby proti týždenníku TREND. Následne sa všetci traja zúčastnili rokovania so šéfredaktorom TRENDU Radom Baťom a jeho

zástupcom Františkom Múčkom, kde predniesli návrh na uzavretie zmluvy za podmienky verejného ospravedlnenia zo strany TRENDU za konkrétne publikované nepravdivé a zavádzajúce výroky na adresu Notárskej komory a notárov. Zástupcovia TRENDU návrh na zmier odmietli s tým, že za publikované výroky sa neospravedlnia. Vec sa potom pomerne dlho ťahala bez akéhokoľvek výsledku až napokon Prezídium Notárskej komory na svojom zasadnutí v Bratislave dňa 17. decembra 2009 rozhodlo ukončiť s JUDr. Syrovým zmluvný vzťah vo veci zastupovania Notárskej komory voči vydavateľovi časopisu TREND za články uverejnené v roku 2008. Prezídium vyhodnotilo, že viesť súdne konanie vo veci zverejnenia nepravdivých údajov (po výzve a upozornení vydavateľovi) v tomto období nie je už aktuálne (efektívne) a nie je pre Notársku komoru z hľadiska jej ďalšieho mediálneho pôsobenie vhodné.

Pretože celá vec zostala nedoriešená, doriešme ju aspoň my na tomto mieste parafrázovaním výroku Janka Jesenského: *„rád voniam hnoj v maštali, ale v tlači ho vyložene neznášam“*.

VI. Kapitola

JUDr. RENÁTA ZMAJKOVIČOVÁ A „82 ROČNÝ NOTÁR“

JUDr. Renáta Zmajkovičová bývalá poslankyňa za politickú stranu SMER - Sociálna demokracia a podpredsedníčka parlamentu podala v roku 2013 poslanecký návrh zákona, podľa ktorého mali byť notári po dovŕšení 65. roku života odvolaní. Oficiálnym dôvodom jej návrhu bolo *“zaviesť do právneho poriadku možnosť odvolania notára v prípade dosiahnutia zákonom ustanoveného veku. Takáto právna úprava je charakteristická aj pre iné právnické profesie, ktoré možno považovať za súčasť justičného systému, resp. iné verejné funkcie (sudcovia, prokurátori).“* Návrh predložila do legislatívneho procesu bez možnosti jeho pripomienkovania (s čím zrejme počítala). V prvom čítaní návrh zákona predpokladal možnosť odvolať notára ministrom spravodlivosti na návrh notárskej komory, ktorý dosiahol vek 65 rokov. Ale napokon bolo všetko inak. Po akýchsi hmlistých rozhovoroch medzi navrhovateľkou, notárskou komorou, poslankyňou Kučerovou a rokovaníach ústavnoprávneho výboru bol návrh zmenený tak, že vek notárov na zastávanie notárskeho úradu sa posúva z 65 na 67 rokov a jeho výkon zaniká priamo zo zákona. Bolo to odôvodňované tým, aby notárska komora ani minister spravodlivosti nemuseli čeliť žiadnemu lobingu. Pokiaľ lobing chápeme ako činnosť jednotlivcov alebo záujmových skupín, ktoré sa usilujú ovplyvniť legislatívny alebo regulačný proces, tak potom nie je jasné, kto, prečo a za koho by mal lobovať? Nejasný bol aj dôvod posúvania vekovej hranice z pôvodne určených 65 na 67 rokov.⁵⁰ Zánik výkonu notárskeho úradu ex lege sa v latinskom notárstve štandardne

⁵⁰ Naposledy bola veková hranica 65 rokov na zastávanie notárskeho úradu určená ustanovením § 2 ods. 1 Opatrenia Stáleho výboru Národného zhromaždenia republiky Československej č. 285 zo dňa 16. novembra 1938. Toto však na Slovensku a Podkarpatskej Rusi neplatilo.

neuplatňuje. Je nepísanou protokolárnou tradíciou, že minister spravodlivosti ktorý notára do úradu menuje ho z aj z úradu odvoláva.⁵¹

Návrh dopĺňoval výlučne len ustanovenie § 14 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/92 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) o nové písm. d) a zavádzal ďalšie prechodné ustanovenie § 100d. V podstate išlo o to, že výkon notárskeho úradu zaniká ku dňu 31 decembra kalendárneho roku v ktorom notár dosiahne vek 67 rokov, resp. že notárovi, ktorý ku dňu 31 decembra 2013 dosiahol vek 67 rokov, zaniká výkon notárskeho úradu ku dňu 30 júna 2014.

Do posledného momentu však nebolo jasné, kto alebo čo bolo podnetom k podaniu takéhoto návrhu zákona. Pani poslankyňa to napokon odôvodnila až pri jeho druhom čítaní takto: „...viete mňa zaujala jedna, zarazila jedna skutočnosť, keď 82-ročný notár robil konferenciu. A vtedy, vtedy som sa začala, som sa pýtať, že ako je to možné, že takéto niečo môže nastať...“⁵² Na základe tohto „zistenia“ pravdepodobne usúdila, že to je dôvod na novelu Notárskeho poriadku. Samozrejme že žiadny 82 ročný notár ktorý by navyše viedol akúsi bližšie nešpecifikovanú konferenciu nikdy neexistoval. Bola to nehorázna lož. A ak by aj existoval, môže si snáď v rámci zákona a svojich možností organizovať konferenciu akú len chce. Čo to má spoločné s vekovou hranicou na zastávanie notárskeho úradu? Išlo o zástupný dôvod vymyslený za účelom presadenia vlastných či cudzích záujmov. Poslanec Miroslav Kadúc to napokon v rozprave k zákonu vyjadril jasne: „Skutočnosť, že sa pokúšate zaviesť princípy, ktoré je možné uplatniť pri viacerých profesiách, iba parciálne do jedného zákona jednej profesie sa, bohužiaľ, javia ako nepresadzovanie všeobecného záujmu, ale záujmu konkrétnej skupiny, v tomto prípade konkrétnych osôb.“ V návrhu skutočne absentuje čo i len náznak nejakého systémového prístupu. Bol zameraný výlučne len na jednu právnickú profesiu. Ved' okrem notárov sú tu aj ďalšie štátom poverené osoby, ktoré takúto hranicu nemajú. Sú to napríklad exekútori, ktorých zákon nebol v príslušnej časti vôbec menený a ani sama predkladateľka v rámci legislatívneho procesu nepodala k nemu žiadny pozmeňovací návrh. To opäť zdôvodnila svojším spôsobom: „Ja vám poviem, pán poslanec, treba vždy začať. Tak ako keď idete stavať nejaký dom alebo niečo, čiže začínate postupne. Čiže nemusíte hneď, tak ako keď máte vz'ah, tak nejdete niekoho hneď objímať, ale sa s ním najprv zoznámite. Takže asi takto.“⁵³ Presne tak. „Nič človeka nenapadne samo od seba, i hlúposť sa musí najskôr vymyslieť.“⁵⁴

Aj takáto slaboduchá argumentácia však postačovala 86 poslancom prevažne s klubu SMER - Sociálna demokracia k schváleniu zákona. Hoci išlo o novelu ktorá nebola odborne ani legislatívne nijako náročná (doplňala jeden paragraf), nedala sa v praxi aplikovať pokiaľ ide o vyčiarknutia notára zo zoznamu notárov. Dôvody vyčiarknutia totiž taxatívne

⁵¹ Ako príklad možno uviesť príbuznú právnu úpravu platnú v Českej republike kde je povinnosťou ministra spravodlivosti odvolať notára ku dňu 31 decembra kalendárneho roka v ktorom dosiahne vek 70 rokov. Nie je známy prípad, že by minister musel notára odvolať „násilne“. Notári tam obvykle požiadajú o odvolanie ešte pred uplynutím stanoveného veku, pričom si sami si určia termín ku ktorému chcú byť odvolaní.

⁵² Citované podľa stenografického záznamu z rokovania 25. schôdze Národnej rady Slovenskej republiky zo dňa 28. októbra 2013 s. 99 až 101, ktorý je sprístupnený na stránke <https://www.nrsr.sk/web/> v časti dokumenty

⁵³ Tamže

⁵⁴ Stanisław Jerzy, poľský básnik, aforista a satirik

vypočítavalo dovtedajšie ustanovenie § 32 Notárskeho poriadku, ktoré vyčiarknutie z dôvodu dosiahnutia veku 67 rokov nepoznalo a novela (zák.č.366/2013 Z.z.) účinná od 1.1.2014 ho o tento dôvod nedoplnila. Takže notárom ktorých sa to v tom čase týkalo síce zanikol výkon notárskeho úradu, ale Prezídium notárskej komory SR ich zo zoznamu notárov vyčiarknuť nemohlo. Tento úplne ukážkový lex imperfecta konvalidovala až následná novela účinná od 1.12.2015 (zák.č.267/2015 Z.z.).

ZÁVER

Cieľom tejto malej monografie bolo poukázať na niektoré negatívne skutočnosti, ktoré ovplyvňovali vývoj notárstva na Slovensku po roku 1993. Tým však v žiadnom prípade nechceme zakrývať závažné vnútorné problémy notárskeho stavu s ktorými sme sa museli v uvedenom období sami vysporiadať.

Zápas o zachovanie notárstva latinského typu prebieha na Slovensku permanentne. Naše ťažko vybudované pozície neustále ohrozujú demagógovia, ktorí tyranizujú verejnú mienku, aby presadili svoje záujmy v najrozličnejších oblastiach ľudskej činnosti, notársku činnosť nevynímajúc. Výroky a názorov jednotlivých aktérov ktoré sme v úvode uviedli sú toho jasným dôkazom. Navyše nám ukazujú, že *„demagógia je jednou z foriem intelektuálnej degenerácie...“*.⁵⁵

⁵⁵ José Ortega y Gasset: Vzbura davov. Bratislava: REMEDIUM, 1994, s. 30

